

Kemal Gözler

ÖRNEKLERİYLE USÛLSÜZ ALINTI SORUNU

Adnan Küçük, Ahmet Nohutçu, Bilal Canatan, Nevzat Sönmez,
Ali Rıza oban, Serdar zgldr, Fatih Dikici ve Dięerlerinin
Kitapları Hakkında Eleřtiriler

Yazarın Kendi Yayını
Bursa - Kasım 2013

ISBN: 978-605-63826-2-8
© 2013. Kemal Gözler. Her hakkı mahfuzdur.

Birinci Baskı: Kasım 2013
Dizgi ve Sayfa Düzeni: Kemal Gözler
Kapak: Kemal Gözler
Eleştirileriniz İçin: kgozler@hotmail.com

Baskı

Star Ajans Ltd. Şti. 634. Sokak, Nilüfer Ticaret Merkezi, Ayaz Plaza no 24,
Nilüfer - BURSA Tel: 0224 249 23 20 *Sertifika No:* 15366

Yayınlayan

Yayınevi yoktur.
Kitap yazarın kendi yayınıdır.
Prof. Dr. Kemal Gözler
Uludağ Üniversitesi Hukuk Fakültesi
Gemlik - BURSA

Açık Erişim

www.anayasa.gen.tr/usulsuz-alinti-sorunu.htm
books.google.com/books?isbn=9786056382628

Dağıtım

Bu kitabın genel dağıtımını yapılmayacaktır. Kitap parayla satılamaz.
Bu kitap, ücretsiz olarak, hukuk fakültesi kütüphanelerine, hukuk fakültelerinin kamu hukuku bölümlerinde çalışan ve adresini bulabildiğimiz öğretim üyelerine gönderilecektir. Kitap ayrıca bölümü ne olursa olsun, kitaba ilgi göstereceğini tahmin ettiğimiz öğretim üyelerine gönderilmeye çalışılacaktır.

Kitapla ilgilenen herkes kgozler@hotmail.com adresine e-posta göndererek kitabın kağıt nüshasını isteyebilir. Baskısı tükeninceye kadar, kitap isteyenlere ücretsiz olarak gönderilecektir. Kitap ayrıca *Google Books*'ta yayınlatılmaya çalışılacaktır (*books.google.com*'da isbn: 9786056382628 ile arama yapılabilir).

Bu Kitabın Zikrediliş Usûlü

Kemal Gözler, *Örnekleriyle Usûlsüz Alıntı Sorunu*, Bursa, Yazarın Kendi Yayını, 2013.

Kütüphane Tasnif

(LoC) LB2369.G69 2013 veya KX1155.G69 2013
(Dewey) 001.42 GÖZ 2013 veya 346.0931 GÖZ 2013

Bölüm 10

M. FATİH DİKİCİ

Burada M. Fatih Dikici'nin *Anayasa Hukuku* (Ankara, Agon Bilgi Akademisi, 10. Baskı, 2013) isimli kitabını, bu kitapta benim *Anayasa Hukukuna Giriş* isimli kitabımdan kaynağı gösterilmeksizin yapılmış alıntılar olduğu gerekçesiyle eleştireceğim. Ama önce yazar, yayinevi ve kitap hakkında birkaç gözlemlerde bulunalım:

I. M. FATİH DİKİCİ KİMDİR?

Kitabımızın önceki bölümlerinde olduğu gibi, kitabı eleştirmeden önce yazarı hakkında “M. Fatih Dikici Kimdir” başlığı altında bilgi vermek istedim. Ne var ki, M. Fatih Dikici'in kim olduğu konusunda tek bir cümlelik de olsa bir bilgiye ulaşamadım. Söz konusu kitapta M. Fatih Dikici'nin özgeçmişine ilişkin bir bilgi yoktur. Keza *Google*'da “M. Fatih Dikici” ismini yazdığımızda 30.000'den fazla sonuç çıkıyor. Ama bunların hepsi onun sayısız kitaplarını satan online kitapçıların siteleri.

M. Fatih Dikici'nin *İdare Hukuku – İdari Yargılama Usul Hukuku* (Ankara, Seçkin, 6. Baskı, 2005), arka kapağının içinde “**Yazar Hakkında**” diye bir kısım var. Yan tarafta olduğu gibi koyuyorum. Ancak görüleceği gibi M. Fatih Dikici'nin özgeçmişine, eğitimine, mesleğine, çalıştığı kurumlara, akademik unvanlarına ilişkin tek bir bilgi yoktur. Sanıyorum bu “Yazar Hakkında” başlıklı bu kısım, dünyada en ilginç “yazar hakkında” yazısıdır. Böyle bir başlık atıp, yazarın özgeçmişi hakkında tek bir bilgi vermemek büyük bir başarı örneğidir.

Yazar Hakkında

“Başarı Grubu Müfettişlik-Uzmanlık Sınavlarına Hazırlık Dizisi” yayın kurulu ve ayrılmaz bir bütünün parçası olarak bizler, varoluşmuzu; kader, inanç, hakikat, salt dostluk ve başarı olgularına bağlıyor ve Türkiye’de bir “ilk”e imza atmanın haklı grurunu yaşıyoruz.

Meslek Sınavlarına hazırlanan adayların kurs, seminer ve kaynak eser ihtiyaçlarını karşılamalarında onlara yardımcı olmak amacıyla 1999 yılında bir araya gelen ve faaliyet gösterdiği alanda bir “ilk” olma özelliğini taşıyan Başarı Çalışma Grubunun kurucuları Mahmut Kalenderoğlu, M. Fatih Dikici, Pınar Ardıç ve Oğuzhan Ardıç biraraya geldikleri günden bugüne çeşitli dershanelerde hukuk, maliye, iktisat ve muhasebe konularında eğitim ve öğretim görevleri üstlenmiş ve tüm bu çalışmalarından yola çıkarak mesleki sınavlar ile KPSS’ye yönelik ikiye kişilik ciltlik iki ayrı kitap hazırlamışlardır.

Yukarıdaki “Yazar Hakkında” başlıklı kısımda Fatih Dikici hakkında verilen tek bilgi, M. Fatih Dikici dâhil, ismi geçen kişilerin “*çeşitli dershanelerde hukuk, maliye, iktisat ve muhasebe konularında eğitim ve öğretim görevleri üstlenmiş*” kişiler olduğu bilgisidir. Yani M. Fatih Dikici bir ders-hane öğretmenidir.

Daha önce çeşitli KPSS kitaplarının hayalî kişiler tarafından yazıldığını duymuştum. Ama yukarıdaki bilgilerden en azından M. Fatih Dikici’nin hayalî bir kişi olmadığı sonucu çıkıyor. En azından kendisine karşı tazminat davası açacağım, kendisi hakkında ceza davası açılması için cumhuriyet savcılığına şikayet edeceğim birisini bulabileceğim. Bir ihtimal M. Fatih Dikici’yi bulamasam da ortada bir mesele yok. Çünkü, bu durumda söz konusu kitabı “Agon Bilgi Akademisi” markası altında yayınlayan ülkemizin en büyük ve ciddi yayınevlerinden biri olan Seçkin Yayınevine karşı dava açacağım.

II. M. FATİH DİKİCİ’NİN KİTAPLARI

M. Fatih Dikici’nin Seçkin Yayınevi Agon Bilgi Akademisinden yayınlanan beş adet kitabına ulaşılmaktadır:

1. *Anayasa Hukuku*, Onuncu Baskı, 2013, 408 s.
2. *İcra ve İflas Hukuku*, 7. Baskı, 2011, 216 s.
3. *Ticaret Hukuku-2*, 6. Baskı, 2010, 240 s.
4. *Ceza Hukuku Ceza Muhakemesi Hukuku*, 6. Baskı, 2009, 368 s.
5. *İdare Hukuku – İdari Yargılama Usul Hukuku*, 6. Baskı, 2005, 630 s.

Dikkat edileceği gibi M. Fatih Dikici, neredeyse hukukun bütün alanlarında kitap yazmıştır: Anayasa, idare, ceza, ticaret ve icra ve iflas hukukları alanında kitaplar yazmıştır. Üstelik bu kitaplardan en incisi 216, en kalını 630 sayfadır. Üstelik bu kitapların hepsi on yıldan kısa bir süre içinde pek çok baskı yapmıştır. En az baskı yapanı 6, en çok baskı yapanı 10 baskı yapmıştır.

Bir yazar, anayasa hukukundan ceza hukukuna, ceza hukukundan ticaret hukukuna, ticaret hukukundan icra ve iflas hukukuna kadar, hukukun böylesine değişik alanlarında nasıl olup da bu kadar çok kitap yazabilmiştir?

Ben M. Fatih Dikici gibi büyük bir hukuk yazarının hangi hukuk fakültemizden mezun olduğunu, hangi sosyal bilimler enstitümüzde yüksek lisans ve doktora yaptığını merak ediyorum. YÖK Tez Tarama Merkezinde M. Fatih dikici ismiyle tarama yaptım. M. Fatih Dikici adına kayıtlı bir yüksek lisans veya doktora tezine rastlayamadım¹. Demek ki M. Fatih Dikici Türkiye’de yüksek lisans ve doktora yapmış birisi değildir.

1. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/SearchTez>

Türkiye’de hukuk fakültesi mezunlarının yüzde doksandan çok fazlası, eğer hâkim ve savcı değil ise veya bir kamu kurum ve kuruluşunda çalışmıyor ise veya bir üniversitede öğretim elamanı değil ise bir baroya kayıtlıdır. M. Fatih Dikici, bir üniversitemizde öğretim elemanı olsaydı muhtemelen ismini duymuş olurum. Hâkim veya savcı veya bir kamu kurum veya kuruluşunda çalışıyor olsaydı, bir dershanede öğretmen olamazdı. Buna göre eğer M. Fatih Dikici’nin, hukuk fakültesi mezunu ise, pek muhtemelen bir baroya kayıtlı olması beklenirdi. Türkiye Barolar Birliği sitesinden arama yaptım; Türkiye’de her hangi bir baroya kayıtlı M. Fatih Dikici isimli biri yoktur².

Bu verilerden yola çıkarak, M. Fatih Dikici’nin yüksek lisans ve doktora yapıp yapmadığı sorusu bir yana, M. Fatih Dikici’nin hukuk fakültesi mezunu olup olmadığı sorusu dahi sorulmaya değer bir sorudur. Nitekim dershanelerde pek çok hukuk dersi veren kişinin hukuk fakültesi mezunu dahi olmadığı bilinen bir gerçektir.

III. SEÇKİN YAYINEVİNE SORULAR

Öncelikle belirtelim ki, M. Fatih Dikici’nin burada eleştiri konusu yaptığımız kitapları “Agon Bilgi Akademisi” markası altında yayınlanmış olsa ve kitapların künyesinde “© Agon Bilgi Akademisi” yazıyor olsa da, M. Fatih Dikici’nin kitaplarının gerçek yayıncısı Seçkin Yayıncılık Sanayi ve Ticaret Anonim Şirkettir. Bir kere, bir kitabın *copyright*’ına bir gerçek veya tüzel kişi sahip olabilir. Ticaret Siciline göre Agon Bilgi Akademisi isimli bir şirket yoktur³. Agon Bilgi Akademisi, Seçkin Yayıncılık Sanayi ve Ticaret A.Ş. adına TPE’de 2005 03824 no ile kayıtlı bir “marka”dır⁴. “Agon Bilgi Akademisi”nin bir internet sitesi yoktur (en azından biz araştırmamıza rağmen bulamadık). Keza bizim burada eleştireceğimiz *Anayasa Hukuku* isimli kitabın ISBN numarası 978-975-02-2390-7 Seçkin Yayıncılığa ait bir numaredir. 978-975-02- ön sayısı Seçkin Yayınevine tahsis edilmiş sayıdır. Kaldı ki, söz konusu kitapta “Agon Bilgi Akademisi”nin merkez ve şube adresleri ve telefon numaraları ve keza email adresleri Seçkin Yayıncılık A.Ş.’nin adres, telefon ve email adresleridir. Nihayet kitap, Seçkin Yayıncılık A.Ş.’ye ait sertifika numarası ile yayınlanmıştır. Kitabın künye sayfasını aşağıya aynen koyuyorum:

2. <http://www.barobirlik.org.tr/AvukatArama>

3. http://www.ticareticilgazetesi.gov.tr/sorgu_acik.php

4. <http://online.tpe.gov.tr/trademark/servlet/TMSearchServlet>

Anayasa Hukuku

M. Fatih DİKİCİ

Müfettişlik Dizisi: 1

ISBN 978-975-02-2390-7

Birinci Baskı: 2002 (Ankara)

Onuncu Baskı:

Mayıs - 2013 (Ankara)

Sayfa Tasarımı:

İlhan Eroğlu

Kapak Tasarımı:

İsmail Çam

© Agon Bilgi Akademisi

Bu kitabın her türlü yayın hakkı Agon Bilgi Akademisi'ne aittir. Yayınevinin izni olmadan, eğitim ve tanıtım amaçlı kısmi alıntılar hariç olmak üzere hiçbir şekilde kitabın tümü veya bir kısmı yayınlanamaz ve çoğaltılamaz.

Satış ve Dağıtım:**Merkez**

Sağlık Sok. No: 21
Sihhiye / ANKARA
Tel: (312) 435 30 30
Faks: (312) 435 24 72
satıs@seckin.com.tr

Şube

Strazburg Cad. No: 23/8
Sihhiye / ANKARA
Tel: (312) 230 52 62
ankarasube@seckin.com.tr

Şube

Ankara Adalet Sarayı
K-Blok Zemin Kat
Sihhiye / ANKARA
Tel: (312) 309 52 48
adliyesube@seckin.com.tr

Şube

Abide-i Hürriyet Cad.
No: 193/A Şişli / İSTANBUL
Tel: (212) 234 34 77
Faks: (212) 231 24 69
sisisube@seckin.com.tr

Şube

Anadolu Adalet Sarayı
C-Blok Zemin Kat No: 29
Kartal / İSTANBUL
Tel: (216) 303 11 23
kartalsube@seckin.com.tr

Web Sitesi: www.seckin.com.tr

Seçkin Yayıncılık Sertifika No: 12416

Baskı:

Sözkesen Matbaacılık Tic. Ltd. Şti. – Sertifika No: 13268
İVOGSAN 1517 Sok. Mat-Sit İşmerkezi No: 2/40 Yenimahalle / ANKARA - Tel: (0-312) 395 21 10

Yukarıdaki bilgilerden anlaşılacağı üzere, M. Fatih Dikici'nin kitaplarının yayıncısı Seçkin Yayıncılık San. ve Tic. A.Ş.dir.

Ben usûlsüz alıntı nedeniyle hem yazarlara, hem de kitabı yayınlayan yayınevlerine karşı dava açıyorum. Çünkü gerçekten usûlsüz alıntı var ise, bu haksız fiilin ortaya çıkmasında haliyle hem yazar, hem de yayınevi sorumlulu. Yayınevlerine karşı dava açtığımda, yayınevleri standart şu savunmayı yapıyorlar: *“Biz ciddi bir yayıneviyiz. Yazarlarımız saygın kişilerdir. Biz yazarlarımızı özenle seçiyoruz. Kitabı yayınlarken ciddi bir araştırma yapıp karar veriyoruz. Ama yazarlarımızın bize verdikleri metinlerde usûlsüz alıntılar olup olmadığını bilemeyiz. Dolayısıyla kitapta bir usûlsüz alıntı varsa bile biz sorumlu değiliz”*⁵.

Şimdi Seçkin Yayınevine sormak isterim: Fatih Dikici sizin ciddi araştırma yaparak seçtiğiniz bir yazar mıdır? Bu yazarın anayasa hukukundaki kariyeri nedir? Ciddî bir yazar, aynı anda, anayasa hukuku, idare hukuku,

5. Bu savunma Seçkin Yayınevinin yaptığı savunmadan alınmış değildir. Ama onun savunması da buna benzerdir. Seçkin Yayınevine karşı açtığım dava sonuçlanınca Seçkin Yayınevinin yaptığı savunmaları yayınlacağım.

ceza hukuku, ticaret hukuku ve icra ve iflas kitapları yazabilir mi? Hiç bu kadar değişik alanlarda yazılan kitapların içeriğini incelemeyi düşünmediniz mi? Hiç yüksek lisans ve doktora olmayan (ve belki de hukuk fakültesi mezunu dahi olmayan) bir yazarın hukukun değişik alanlarında kitap yazmasından hiç şüphelenmediniz mi?

Vakıa şu: Akademik kariyeri olmayan birisi çıkıp, anayasa hukukundan idare hukukuna, idare hukukundan ceza hukukuna, ceza hukukundan ticaret hukukuna, ticaret hukukundan icra ve iflas hukukuna kadar yayılan alanlarda kitaplar yazıyor ve ülkemizin en ciddi ve en büyük yayınevlerinden biri çıkıp bunları yayınlıyor ve bu kitaplar on yılda on baskı yapıyor ve yapmaya devam ediyor. Yayınevlerinin ilgilendiği konu kitabın akademik değeri değil, kitabın satış rakamı ve kitabın yeni baskı yapıp yapmaması.

Usûlsüz alıntı sorunu, bileşik kaplar sorunu gibidir. Bu sorunun temel kaynağı haliyle bu alıntıları yapan yazarların kendisidir. Ama usûlsüz alıntının varlığını sürdürmesinin, hatta zamanla yaygınlaşmasının nedeni, bir yandan bu kitapları yayınlayan yayınevlerinin buna çanak tutmaları, diğer yandan, varsa, yazarların mensup olduğu -üniversite gibi- kurumlarının usûlsüz alıntıya sessiz kalmalarıdır. Nihayet dönüp dolaşım sorun milletimizin kendisine döner: Nihayette bu kitapların okuyucusu olmasaydı, bu kitaplar tek baskı yapıp kalırlardı. Bunların hepsi pek çok baskı yapıyor. Örneğin burada eleştirdiğimiz Fatih Dikici'nin *Anayasa Hukuku* kitabı 10 yılda 10 baskı yapmıştır. Demek ki bunların okuyucuları var. Demek ki Türk okuyucusu, iyi ile kötüyü, haklı ile haksızı, orijinal ile taklidi ayıramıyor ve bunlara hak ettiği değeri vermiyor.

IV. M. FATİH DİKİCİ'NİN OLAĞANÜSTÜ BAŞARISI

Muhtemelen M. Fatih Dikici'nin ülkemizde kitapları en çok satan yazarlardan birisidir. M. Fatih Dikici en çok aranan yazarlardan birisidir. “Google”da *Fatih Dikici kitapları* yazdığımızda 48.700 adet sonuç çıkıyor⁶. (Karşılaştırmak için mesela *Ergun Özbudun kitapları* yazdığımızda 39.600 sonuç çıkıyor)⁷.

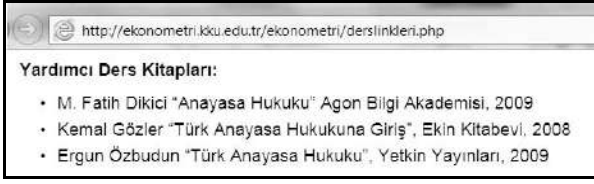
Daha da acısı M. Fatih Dikici'nin kitaplarının bazı üniversitelerimizde kaynak ders kitabı olarak tavsiye edildiği görülüyor: Birkaç örnek:

Kırıkkale Üniversitesi İktisadî ve İdarî Bilimler Fakültesi Ekonometri Bölümünde okutulan “Anayasa Hukuku” dersinden “**Yardımcı Ders Kitapları**” olarak tavsiye edilen birinci kitap M. Fatih Dikici'nin *Anayasa Hukuku* isimli kitabı, ikinci kitap benim *Türk Anayasa Hukukuna Giriş* isimli kitabım

6. <https://www.google.com.tr/#q=Fatih+Dikici+kitaplar%C4%B1> (3.11.2013).

7. <https://www.google.com.tr/#q=Ergun+%C3%96zbudun+kitaplar%C4%B1> (Arama 4 kasm 2013 tarihinde yapılmıştır)

ve nihayet üçüncü kitap Ergun Özbudun'un *Türk Anayasa Hukuku* isimli kitabıdır. İlgili web sayfasını olduğu gibi aşağıya koyuyorum⁸.

Sormak istiyorum: Acaba hangi anlayış, üniversitelerimizde Prof. Dr. Ergun Özbudun'un kitabını üçüncü sırada ve M. Fatih Dikici'nin kitabını birinci sırada "yardımcı ders kitabı" olarak önermektedir? Bu nasıl bir anlayıştır?

M. Fatih Dikici'nin kitaplarını ders kitabı olarak okutan tek üniversite Kırıkkale Üniversitesi değil. Başka üniversitelerimiz de var. Örnekler:

Şırnak Üniversitesi İktisadî ve İdarî Bilimler Fakültesi okutulan Kıymetli Evrak Hukuku dersi için tavsiye edilen birinci kaynak M. Fatih Dikici *Ticaret Hukuku* isimli kitabıdır⁹.

Çukurova Üniversitesi Adana Meslek Yüksek Okulunda okutulan *Ticaret Hukuku* dersi için kullanılan kaynak kitap M. Fatih Dikici'nin *Ticaret Hukuku* kitabıdır¹⁰.

Bülent Ecevit Üniversitesi İktisadî ve İdarî Bilimler Fakültesi Maliye Bölümünde okutulan Kıymetli Evrak Hukuku dersi için tavsiye edilen kitaplardan biri M. Fatih Dikici ticaret hukuku kitabıdır¹¹.

Mustafa Kemal Üniversitesi İktisadî ve İdarî Bilimler Fakültesinde okutulan ticaret hukuku dersi için tavsiye edilen kitaplardan birisi M. Fatih Dikici *Ticaret Hukuku* kitabıdır¹².

8. <http://ekonometri.kku.edu.tr/ekonometri/derslinkleri.php>. (Erişim Tarihi: 10 Ekim 2013). Erişim tarihini de belirtiyorum, çünkü muhtemelen kitap yayımlandıktan sonra burada zikredilen internet siteleri söz konusu sayfalarını kaldırdılar. Bu benim daha önce başıma geldi. Ramazan Çağlayan hakkında yazdığım bir kitapta Ramazan Çağlayan'ın *PlusHukuk* isimli hukuk bürosunda danışman olarak çalıştığını yazıp kaynak olarak <http://www.plushukuk.com/> sitesini göstermiştim. Daha sonra bu site benim kaynak olarak gösterdiğim sayfayı kaldırdı ve kendini yenileme moduna aldı (Yenileme modu Ağustos Ayından beri devam ediyor. 11 Kasım 2013). Bu konudaki gözlem ve açıklamalarımız ve belgeler için bkz.: <http://www.idare.gen.tr/plushukuk.htm>

9. <http://sirnack.edu.tr/resimler/files/KIYMETLI%20EVRAK%20HUKUKU.pdf> (Erişim Tarihi: 10 Ekim 2013).

10. http://ects.cu.edu.tr/App_Pages/WebForms/P_Genel/Ders.aspx?DrsNum=13609 (Erişim Tarihi: 10 Ekim 2013).

11. <http://eobs.beun.edu.tr/Ders/DersAkisi/6147?progKod=2203> (Erişim Tarihi: 10 Ekim 2013).

12. [http://old.mku.edu.tr/image/iibfak/file/ticaret_hukuku\(1\).doc](http://old.mku.edu.tr/image/iibfak/file/ticaret_hukuku(1).doc) (Erişim Tarihi: 10 Ekim 2013).

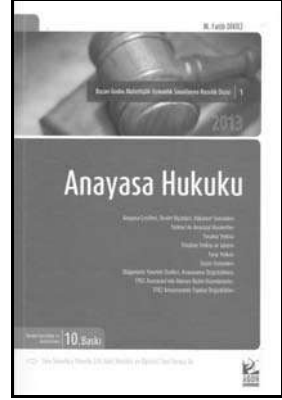

V. M. FATİH DİKİCİ’NİN ANAYASA HUKUKU KİTABI

Burada eleştireceğimiz kitabın künyesi şudur:

M. Fatih Dikici, *Anayasa Hukuku*, Ankara, Agon Bilgi Akademisi, 10. Baskı, 2013, 16x23,5 cm, 408 s. ISBN: 978-975-02-2390-7.

Kitabın birinci baskısının 2002 yılında yapıldığı belirtilmiştir. Kitap “Agon Bilgi Akademisi” yayını olarak yayınlandığı görülmektedir. Gelgelelim yukarıda açıkladığımız gibi “Agon Bilgi Akademisi”, ayrı bir yayınevi değil, yukarıda açıklandığı üzere Seçkin Yayıncılık San. ve Tic. A.Ş.’nin bir “markası”dır.

Şimdi söz konusu kitaptaki usûlsüz alıntılara örnekler verelim:

ÖRNEK 1

M. Fatih Dikici, *Anayasa Hukuku*, Ankara, Agon Akademi, 10. Baskı, 2013, s.24:

Kuvvetler ayrılığı teorisi klasik anayasa hukukunda büyük bir öneme sahiptir. Kuvvetler ayrılığı ilkesini bir teori olarak ortaya koyan düşünür asıl adı Charles-Louis de Secondat olan “Montesquieu”dur. Montesquieu, bu teorisini 1748 yılında yazdığı “**Kanunların Ruhunu**” adlı eserinde dile getirmiştir. Buna göre; yasama kuvveti, kanunları yapar, düzeltir ya da yürürlükten kaldırır. Yürütme kuvveti, barışa ya da savaşa karar verir, elçiler gönderir ve kabul eder, güvenliği sağlar ve dışarıdan gelebilecek saldırıları önler. Yargı kuvveti ise, suçluları cezalandırır ve bireyler arasındaki uyuşmazlıkları çözer. Montesquieu’ya göre, bu üç kuvvetin birbirinden bağımsız olması gerekir. Zira, yasama ve yürütme kuvvetleri aynı elde toplanmış ise hürriyetler yok olur. Diğer taraftan, yargı kuvvetinin de yasama ve yürütme kuvvetinden ayrılmış olması kaçınılmazdır. Aksi halde, yine hürriyetlerden bahsedilemez.

Kemal Gözler, *Anayasa Hukukuna Giriş*, Bursa, Ekin, 19. Baskı, 2012, s.74-75:

Kuvvetler ayrılığı teorisinin gerçek kurucusu olarak asıl adı Charles-Louis de Secondat olan Montesquieu (*Monteskiyö* okunur) (1689-1755) kabul edilmektedir. Montesquieu bu teoriyi *Kanunların Ruhunu* (*De l’esprit des lois*) (1748) isimli eserinin XI’inci kitabının VI’ncı bölümünde “İngiliz Anayasası” başlığı altında dile getirmektedir. ... Montesquieu’ye göre bu kuvvetlerden birincisi yani “yasama kuvveti (*puissance législative*)”, “geçici ve-

ya sürekli kanunlar yapma; eskiden yapılmış olanları düzeltilme ya da yürürlükten kaldırma” işidir⁸. İkinci kuvvetle ise, hükümdar veya idareci, “savaş veya barış yapar; elçi gönderir ya da kabul eder; güvenliği kurar, istilaları önler”⁹. Montesquieu bu ikinci kuvvete “devletin yürütme kuvveti (*puissance exécutive de l’Etat*)” ismini vermektedir¹⁰. Üçüncü kuvvet ise, “suçluları cezalandırma ve özel kişiler uyuşmazlıkları yargılama kuvveti”¹¹dir. Montesquieu bu kuvvete “yargılama kuvveti (*puissance de juger*)” ismini vermektedir¹².

Montesquieu devlette üç kuvvet bulunduğunu böylece tespit ettikten ve bunlara *yasama, yürütme* ve *yargı* kuvveti isimlerini verdikten sonra, bu üç kuvvetin birbirinden ayrılmasının gerektiğini ileri sürmektedir. Ünlü düşünürün göre, bir kere yasama ve yürütme kuvvetleri birbirinden ayrılmalıdır. Zira, yasama ve yürütme kuvvetleri aynı elde toplanmış ise hürriyet yok olur¹³. Diğer yandan Montesquieu’ye göre, “yargı kuvveti de, yasama ve yürütme kuvvetlerinden ayrılmış değilse gene hürriyet yoktur”¹⁴.

8. Montesquieu, *De l’esprit des lois*, Livre XI, Chapitre VI. Bu bölüm Türkçe’ye Mükbil Özyörük tarafından çevrilmiştir: Montesquieu, “İngiltere’nin Esas Teşkilatı”, Çev. Mükbil Özyörük, *Siyasal Bilgiler Okulu Dergisi*, Cilt II, 1947, Sayı 1-2, s.75-83.

9. Montesquieu, *De l’esprit des lois*, Livre XI, Chapitre VI; Özyörük Çevirisi, *op. cit.*, s.75.

10. *Ibid.*

11. *Ibid.*

12. Esmein, *op. cit.*, s.282.

13. *Ibid.*

14. *Ibid.*

Fatih Dikici’nin yukarıdaki paragrafı ile benim paragrafım karşılaştırılırsa, Fatih Dikici’nin paragrafının benim yukarıdaki iki paragrafımdan alınma olduğu görülür. Dikkat edilirse Fatih Dikici’nin yukarıdaki paragrafında verdiği bilgilerin hepsi benim iki paragrafımda vardır. İçerik olarak iki paragraf birbirinin aynısıdır. Bir paragrafın alıntı olduğunu söyleyebilmek için, o paragrafın diğer bir yazardan kelime kelime alınmasına gerek yoktur. Zaten kelime kelime alınmış ise ortada “aynen alıntı” vardır. Ancak alıntı denen şey “aynen alıntı” dan ibaret değildir. Bir de “mealen alıntı” denen şey vardır ki, o da bir alıntıdır; onun da kaynağının gösterilmesi gerekir. bir fikir, bir bilgi içerik olarak aynı ise ve bu bilgi veya fikir yazar tarafından üretilmemiş ise, yazar bu bilgi veya fikri bir başka yazardan okumuş, ondan yararlanarak aktarıyorsa, bu bilgi ve fikir hangi kelimelerle ifade edilirse edilsin ortada bir alıntı vardır ve bu alıntının kaynağının gösterilmesi gerekir.

Alıntı, bazılarının sandığı gibi, bir kelime ve dil sorunu değil, içerik, bilgi ve fikir sorunudur. Bir bilgi veya fikir aktarılırken hangi kelimelerle aktarılırsa aktarılınsın ortada alıntı vardır. Alıntı bir dil sorunu değil, içerik sorunudur. Bu öylesine açık bir gerçekliktir ki, eğer bu böyle olmasaydı, yabancı dilden yapılan alıntılarda kaynak göstermeye gerek olmazdı. Çünkü bir fikir

yabancı dilden Türkçeye aktarılırken, yabancı yazarın kullandığı kelimeler kullanılmaz; ama ortada yine de kaynağının gösterilmesi gereken bir alıntı vardır.

Yukarıda Fatih Dikici'nin alıntısı için de durum budur. Şu soruyu kendinize sorun: Fatih Dikici, yukarıdaki paragrafı Kemal Gözler'in yukarıdaki iki paragrafını görmeden yazmış olabilir mi? Kemal Gözler, bu iki paragrafı yazmasaydı, Fatih Dikici, bu paragrafı yazabilir miydi? Bunlara hayır cevabını veriyorsanız, bu Fatih Dikici'nin benden yararlandığı anlamına gelir ve bana atıf yapması gerekir.

Aslında Fatih Dikici'nin yukarıdaki paragrafının sadece benim paragraftan yapılmış bir “mealen alıntı” değil, yer yer bir “aynen alıntı” olduğu da söylenebilir. Fatih Dikici'nin yukarıdaki cümleleri ile benim yukarıdaki iki paragrafta altı çizili ifadeleri karşılaştırırsanız ne derece benzerlik olduğunu görürsünüz: Örneğin ben

Zira, yasama ve yürütme kuvvetleri aynı elde toplanmış ise hürriyet yok olur.

diye yazmışım, Fatih Dikici de

Zira, yasama ve yürütme kuvvetleri aynı elde toplanmış ise hürriyetler yok olur.

diye yazıyor. Cümlenin başındaki “zira” kelimesi bile aynı!

Görüldüğü gibi Fatih Dikici'nin paragrafı, bütünü itibarıyla benden yapılmış bir “mealen alıntı”. Hatta paragraf içinde benden “aynen” yapılmış cümle ve ifade alıntıları da var. Ama bana atıf yok.

Belki bu iddiamız karşısında Fatih Dikici, Kemal Gözler'e bu paragraf içinde yer aldığı konu başlığından sonra dipnotta atıf yaptım diye kendini savunabilir. O nedenle ilk önce bu başlığı ve bana yaptığı atıfı aşağıya aynen koyayım:

III. HÜKÜMET SİSTEMLERİ²

A. Hükümet Sistemlerine Genel Bakış

(...)

² Turhan Mehmet, Hükümet Sistemleri ve 1982 Anayasası, Diyarbakır, 1989.; Gözler Kemal, Türk Anayasa Hukuku, Bursa, Ekin Kitabevi, 2000.; Teziç Erdoğan, Anayasa Hukuku, İstanbul, Beta Yayınları, 9. Baskı, 2004.; Yazıcı Serap, Başkanlık ve Yarı Başkanlık Sistemleri, Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul, 2002.; Gözler Kemal, Anayasa Hukukuna Giriş, Ekin Kitabevi, Bursa, 1. Baskı.; Erdoğan Mustafa, Anayasa Hukukuna Giriş, Liberte Yayınları, Ankara, 2004.; Gözübüyük Şeref, Anayasa Hukuku, Turhan Kitabevi, Ankara, 2004.

Görüldüğü gibi Fatih Dikici'nin kitabının 24 ilâ 31'nci sayfalarında yer alan 8 sayfalık konunun başlığı olan "III. HÜKÜMET SİSTEMLERİ" başlığının sonunda 2 nolu dipnotla benimle birlikte altı yazara atf yapılmıştır. Bu atıftan ne sonuç çıkar? Bu atıftan bu 8 sayfalık "Hükümet Sistemleri" konusunun yazılmasında Fatih Dikici'nin bu altı yazardan yararlandığı sonucu çıkar. Bu hiç yoktan iyidir. Ama bu atıftan somut olarak Fatih Dikici'nin yukarıdaki paragrafı benim kitabımdan alındığı anlaşılabilir mi? Cevap, hayır. Oysa nerede bir alıntı var ise, o alıntının kaynağının ayrıca ve açıkça belirtilmesi gerekir. Bu nedenle Fatih Dikici'nin 2 nolu dipnotunda yaptığı böyle bir atıf, yukarıda örnek olarak verilen söz konusu paragraf için kaynak gösterildiği anlamına gelmez.

Böyle bir atf usûlü, bilimsel alıntı ve atf usûllerine uymadığı gibi Fikir ve Sanat Eserleri Kanununun 35'nci maddesinde belirtilen şartlara da uymaz. Bu maddeye göre, alıntı, bir eserin "*bazı cümle ve fıkralarının*" bir başka esere alınmasıdır. Diğer yandan aynı maddeye göre alıntının belli olacak şekilde yapılması lazımdır. Dahası alıntının yapıldığı yazar ve eserin isminin belirtilmesi yetmez, alıntılanan kısmın alıntılандığı yerin, yani sayfa numarasının da belirtilmesi gerekir. Fatih Dikici'nin 2 nolu dipnotunda yaptığı atıf, bu başlık altındaki sekiz sayfa uzunluğundaki metnin hangi "*cümle ve fıkraların*" benim kitabımdan alınmış olduğunu göstermekten uzaktır. Dahası Fatih Dikici, 2 nolu dipnotta kitapların künyesini vermekte, ama alıntının yapıldığı sayfa numarasını vermemektedir. Bu nedenle söz konusu dipnot, Fikir ve Sanat Eserleri Kanununun "*ilim eserlerinde ictibas hususunda kullanılan eserin ve eser sahibinin adından başka bu kısmın alındığı yer belirtilir*" diyen 35'nci maddesinin son fıkrasına aykırıdır.

Bazı iyi niyetli ve konu hakkında bilgisi sınırlı okuyuculara yukarıda yaptığım tartışmalar, fazla teknikmiş gibi görünebilir. O nedenle Fatih Dikici'nin yaptığı şeyin benim emeğimin sömürsü anlamına geldiğini, bir kanun metnine dayanmadan, sağduyuya dayanarak da açıklamak isterim: Fatih Dikici'nin yukarıdaki paragrafında 10 cümle vardır. Benim bunların kaynağı olan iki paragrafımda da toplam 11 cümle vardır. Bun bu 11 cümleyi yazabilmek için, Montesquieu'nün adı geçen kitabını okudum, bundan konuyla ilgili özet çıkardım, can alıcı cümleleri seçtim ve toplam 7 (yedi) adet dipnotla yedi adet kaynak gösterdim (bkz.: s.74, dipnot 8-14). Bu 11 cümlelik metni bu şekilde yazmak için saatlerce çalıştım. Benim bu 11 cümleme bakarak Fatih Dikici söz konusu 10 cümleyi yazması onun kaç dakikasını aldı? Fatih Dikici benim emeğimden yararlandı mı, yararlanmadı mı? Yararlandıysa niçin bana atf yapmıyor? Benim 11 cümle için yedi adet atf yaptığım yerde, Fatih Dikici'nin tek bir atf yapmamasını hoşgörüyü karşılayacak değilim.

ÖRNEK 2

Dikici, *Anayasa Hukuku*, *op. cit.*, s.24:

Kuvvetler ayrılığı teorisini teorileştiren düşünür Montesquieu olsa da, bunu ilk dile getiren kişi John Locke olmuştur. John Locke, 1690'da yazdığı “Uygar Yönetim Üzerine İkinci İnceleme” adlı eserinde yasama, yürütme ve federatif olmak üzere üç kuvvet bulunduğunu ve bunların birbirinden ayrılması gerektiğini savunmuştur. John Lock, yargı kuvvetini bağımsız bir kuvvet olarak görmemiş, yürütmenin görev ve yetki alanına dahil etmiştir.

Gözler, *Anayasa Hukukuna Giriş*, *op. cit.*, s.2012, s.74:

Kuvvetler ayrılığı ilkesini teorileştiren düşünür Montesquieu ise de bu ilkeyi ilk dile getiren kişi John Locke (*Jon Lak* okunur) (1632-1704) olmuştur. John Locke *Uygar Yönetim Üzerine İkinci İnceleme* (*The Second Treatise of Civil Government*) isimli ünlü eserinin XII'nci bölümünde devlet yönetiminde “yasama kuvveti”, “yürütme kuvveti” ve “federatif kuvvet” şeklinde üç kuvvet bulunduğu ve bunların birbirinden ayrılması gerektiğini savunmaktadır³. ... John Locke “yargı”yı, ayrı bir kuvvet olarak değil, daha ziyade yürütme kuvvetine dahil bir faaliyet olarak görmektedir⁶.

3. Locke, *Uygar Yönetim Üzerine İkinci İnceleme*, Bölüm XII, Paragraf 143 (Seçme metin, Çeviren Mete Tunçay, in Mete Tunçay (der), *Batıda Siyasal Düşünceler Tarihi*, Ankara, Teori Yayınları, 1986, s.241-242. Locke, “barış, birlik ve ittifak yapma kuvveti”ne “federatif kuvvet” ismi vermektedir (*Ibid.*) (Bölüm XII, Paragraf 146).

6. Esmein, *op. cit.*, s.282

Görüldüğü gibi ben

“Kuvvetler ayrılığı ilkesini teorileştiren düşünür Montesquieu ise de bu ilkeyi ilk dile getiren kişi John Locke... olmuştur”

diyorum, Fatih Dikici de

Kuvvetler ayrılığı teorisini teorileştiren düşünür Montesquieu olsa da, bunu ilk dile getiren kişi John Locke olmuştur.

diyor. Bu iki cümle arasında rastlantı sonucu bu derece benzerlik olabilir mi? Fatih Dikici benim cümlemi görmeden bu cümleyi yazmış olabilir mi? Ben

John Locke *Uygar Yönetim Üzerine İkinci İnceleme* isimli ünlü eserinin XII'nci bölümünde devlet yönetiminde “yasama kuvveti”, “yürütme kuvveti” ve “federatif kuvvet” şeklinde üç kuvvet bulunduğu ve bunların birbirinden ayrılması gerektiğini savunmaktadır

diyorum; Fatih Dikici,

John Locke, 1690'da yazdığı “Uygar Yönetim Üzerine İkinci İnceleme” adlı eserinde yasama, yürütme ve federatif olmak üzere üç kuvvet bulunduğunu ve bunların birbirinden ayrılması gerektiğini savunmuştur.

diyor. Ben

John Locke “yargı”yı, ayrı bir kuvvet olarak değil, daha ziyade yürütme kuvvetine dahil bir faaliyet olarak görmektedir⁶.

diyorum; Fatih Dikici de

John Lock, yargı kuvvetini bağımsız bir kuvvet olarak görmemiş, yürütmenin görev ve yetki alanına dahil etmiştir.

diyor. Bu derece bir rastlantı olabilir mi? Her üç cümle içerik olarak aynı şeyi söylüyor. Birinci cümlenin neredeyse % 80'i kelime kelime benim cümlele aynı. İkinci cümle benim ikinci cümleme, üçüncü cümle benim üçüncü cümleme çok büyük oranda benziyor. Bu derece bir benzerlik olabilir mi? Bunlar bir rastlantı mı?

ÖRNEK 3

Dikici, *Anayasa Hukuku*, op. cit., s.25-26:

Fatih Dikici, kitabının 25 ve 26'ncı sayfalarında “Meclis Hükümeti Sistemi” başlıklı kısmı, başlıkta verdiği tek bir atıfla olduğu gibi benden aktarmaktadır. Bu başlık altında Fatih Dikici'nin yazdığı her cümlenin karşılığı benim kitabımın 78 ilâ 82'nci sayfalarında vardır. Benden alınmış 10 paragraf var. Paragrafların her birinde değil, sadece bu paragrafların başlığında 4 nolu dipnotunda bir atıf var. O da sadece bana değil, benimle birlikte Şeref Gözübüyük'e.

Başlıkta bir atıf yapıp başlık altında 10 paragraf aktarmak, Fikir ve Sanat Eserleri Kanununun 35'inci maddesindeki şartlara aykırıdır. Bir kere alıntı bazı cümle ve fıkralarla sınırlı olmalıdır. Keza iktibasın “belli olacak şekilde” yapılması lazımdır. İyi niyetli bir okuyucu, Fatih Dikici'nin kitabının 25 ilâ 26'nci sayfalarını okuduğunda bu sayfalardaki hangi paragrafların benden alındığını anlayabiliyor mu?

Diğer yandan FSEK, m.35/1, b.3 uyarınca, alıntının “maksadın haklı göstereceği nispet dahilinde ve münderacatını aydınlatmak maksadıyla” yapılması şarttır. Oysa Fatih Dikici'nin “Meclis Hükümeti Sistemi” başlığı altında benden aldığı cümleleri çıkarınız, geriye tek bir cümle bile kalmamaktadır. Örnekler verelim:

Söz konusu başlık altında Fatih Dikici'nin

Meclis hükümeti yada diğer adıyla konvansiyonel sistemde yasama organı hem kanun yapmakta hem de yapmış olduğu kanunu uygulamaktadır.

şeklindeki cümlesi (s.25), benim

(...) yasama organı hem kanun yapmakta, hem de kendi yaptığı kanunları uygulamaktadır. Bu tür sisteme anayasa hukuku literatüründe “meclis hükümeti sistemi” veya “konvansiyonel sistem” denmektedir

şeklindeki cümlemden (s.77) alınmıştır. Fatih Dikici'nin

Bu sistem, teorik kaynağını Jean Jacques Rousseau'nun “**Toplum Sözleşmesi**” adlı eserinde dile getirdiği millet iradesinin ve egemenliğinin bölünmezliği ilkesinden almaktadır. Buna göre, egemenlik bölünmezdir ve onun temsili de bölünmemelidir. Bunun sağlanması ise, yasama yetkisi ve hükümet etme yetkisinin temsilcilerden oluşan tek bir Meclise verilmesini zorunlu kılmaktadır.

şeklindeki cümleleri (s.25), benim

Meclis hükümeti sistemi, Jean-Jacques Rousseau tarafından savunulan egemenliğin teklifi ve bölünmezliği teorisine dayanır²⁷. Madem ki, egemenlik tek ve bölünemez niteliktedir; o halde, o, tek ve bölünmemiş bir şekilde temsil edilmelidir²⁸. Yani egemenlik yetkileri olan yasama ve yürütme (ve hatta yargı) tek bir organa verilmelidir.

şeklindeki cümlelerimden (s.78) alınmıştır.

ÖRNEK 4

Dikici, *Anayasa Hukuku*, op. cit., s.26:

ba. Mutlak Monarşi

Yasama ve yürütme kuvvetlerinin bir hükümdarda birleşmesi halinde mutlak monarşi adı verilen hükümet sistemi ortaya çıkar. Bu tür sistemlerde devletin tek ve hiyerarşik otoritesi hükümdardır. Hükümdar yasama, yürütme ve hatta yargı yetkisini kendinde toplamıştır.

Gözler, *Anayasa Hukukuna Giriş*, op. cit., s.2012, s.76:

1. Mutlak Monarşi

“Mutlak monarşi”, yasama ve yürütme kuvvetlerinin hükümdarda toplandığı bir hükümet sistemidir. Bu sistemde, devlet içinde tek ve en yüksek otorite hükümdardır. Yasama, yürütme ve hatta yargı yetkisi hükümdara aittir.

Görüldüğü gibi alıntı benden; ama bana atf yok.

ÖRNEK 5

Dikici, *Anayasa Hukuku, op. cit., s.27:*

Totaliter diktatörlükler devlet içindeki çoğulcu yapıyı tasfiye eder. Yani, anti-popülist bir ideoloji güder. Bunun yanında katı ve toptancı bir dünya görüşünü empoze eder. Bunu, topluma kütleli bir tek parti aracılığı ile kabul ettirmeye çalışır. Tüm bu faaliyetlerinde yoğun bir terör uygulamaktan kaçınmaz. Totaliter diktatörlüklere Nazi Almanya'sını ve Stalin zamanı Sovyetler Birliğini gösterebiliriz.

Gözler, *Anayasa Hukukuna Giriş, op. cit., s.2012, s.77:*

Juan Linz'den yararlanarak²⁴ totaliter diktatörlükler şu dört unsurla tanımlanabilir: Anti-plüralizm, kütleli tek parti, toptancı ideoloji ve yaygın terör. (1) Totaliter diktatörlük, devlet içinde iktidar gruplarının olmasına tahammül edemez. Bu nedenle toplumdaki plüralist yapıları tasfiye eder. (2) Totaliter diktatörlüklerde kütleli bir tek parti vardır. (3) Totaliter diktatörlüklerde, marksizm gibi, faşizm gibi katı ve toptancı bir ideoloji vardır. (4) Nihayet totaliter diktatörlüklerde muhalif bireylerin ve grupların yok edilmesine yönelik keyfi ve yoğun bir zor kullanımı (terör) görülür. Sol totalitarizmin örneği, Stalin dönemi Sovyetler Birliğidir. Sağ totalitarizmin örneği ise Nazi Almanyasıdır.

Alıntı sorunu dışında alıntılanan bilgide Fatih Dikici'nin bir de yanlışlık yaptığının altını çizelim: Fatih Dikici, totaliter diktatörlükler, “*anti-popülist bir ideoloji güder*” diye yazmaktadır ki, bu bilgi doğru değildir. Tersine totaliter rejimlerde kitleleri mobilize eden toptancı bir ideoloji vardır.

ÖRNEK 5

Dikici, *Anayasa Hukuku, op. cit., s.27:*

Fatih Dikici, 12 paragraf uzunluğunda “Başkanlık Sistemi” başlığı altında yaptığı bütün açıklamaları benden, Mehmet Turhan'dan ve Şeref Gözübüyük'ten almakta, ama bize sadece başlıktan sonra 6 nolu dipnotta atıf yapmaktadır. Böyle bir atıf usûlü Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu, m.35'teki iktibas şartlarına aykırıdır. İktibas bazı cümle ve fıkraların alınmasından ibarettir ve belli olacak şekilde yapılır. Bu 12 paragraftan hangisi benden, hangisi Mehmet Turhan'dan, hangisi Şeref Gözübüyük'ten alınmıştır? Dahası, alıntı, belli bir nispet dâhilinde olmalı ve münderacat oluşturmak için değil, münderacatı aydınlatmak için yapılmalıdır (m.35/1, b.2). Bu başlık altında Fatih Dikici'nin oluşturduğu münderacat nedir? Fatih Dikici'nin benden, Gözübüyük ve Turhan'dan yaptığı alıntılarını çıkarsanız geriye tek bir cümle kalmaz.

Şimdi bu başlık altında Fatih Dikici'nin yaptığı alıntılara örnek verelim:

a. Kuvvetlerin Sert Ayrılığı (Başkanlık Sistemi)⁶

Kuvvetlerin birbirinden kesin ve sert bir biçimde ayrıldığı hükümet sistemlerine “başkanlık sistemi” adı verilir. Bu sistemde yasama ve yürütme organları ayrı ayrı seçilir ve birbirinin varlıklarını sona erdiremez. Bu kuvvetler ayrılığı, temelde kuvvetlerin hukuksal olarak birbirine eşit güçte olmasına yol açar.

Bir hükümet sisteminin başkanlık sistemi olarak nitelendirilebilmesi için bir takım unsurların varlığı gerekir. Biz bu unsurları **Arend Lijphart’ın** tasnifinden yola çıkarak inceleyeceğiz. Buna göre, başkanlık sisteminin aslî ve talî niteliklerini şu şekilde sıralandırabiliriz:

⁶ Turhan Mehmet, age, s. 32 vd.; Gözübüyük Şeref, age, 34 vd.; Gözler Kemal, age, s. 91 vd.

Gözler, *Anayasa Hukukuna Giriş, op. cit., s.2012, s.82:*

“Sert kuvvetler ayrılığı sistemi”nde, yasama ve yürütme kuvvetleri birbirinden mutlak bir şekilde ayrılmış iki organa verilmiştir. Bu organlar karşılıklı olarak birbirinden, gerek kaynak bakımından, gerek varlıklarını sürdürme bakımından bağımsızdır. Yani, yasama ve yürütme organları ayrı ayrı seçilir ve seçildikten sonra da birbirlerinin varlıklarına son veremezler⁶⁷. Bu organların anayasal sistem içinde güçleri de birbirine eşit veya az çok dengelidir⁶⁸....

Başkanlık sistemi hangi özelliklerle veya hangi kriterlerle tanımlanmaktadır? Bu özellikleri Arend Lijphart’ın yaptığı gibi⁶⁷, “aslî özellikler” ve “talî özellikler” olarak ikiye ayırabiliriz.

67. Cadart, *op. cit.*, c.I, s.484.

68. *Ibid.*

69. Lijphart, *Çağdaş Demokrasiler, op. cit.*, s.62-67.

Görüldüğü gibi, ifadeler değiştirilmiş olsa bile alıntı benden. En ilginç de Fatih Dikici’nin başkanlık sisteminin özelliklerini “*Arend Lijphart’ın tasnifinden yola çıkarak inceleyeceğiz*” demesidir. Öyle diyor; ama nedense Lijphart’a tek bir atıf yapmıyor. Fatih Dikici’in başkanlık sistemini Arend Lijphart’ın kitabına bakarak aktardığı falan yoktur; bu özellikleri benim kitabıma bakarak aktarmakta, ben bu özellikleri Arend Lijphart’tan aktardığım için Fatih Dikici de aynı şeyi ifade etmektedir. Aslında Fatih Dikici’nin bu paragrafta Arend Lijphart’ın adını zikretmesi söz konusu alıntının benden yapıldığını gösteren bir delildir. Zaten Fatih Dikici’nin kitabının sonunda yer alan “Kaynakça”sında da Lijphart’ın bir kitabı yer almamaktadır.

ÖRNEK 6**Dikici, *Anayasa Hukuku, op. cit., s.31:***

Fatih Dikici’nin kitabının 31’nci sayfasında yer alan “*Başkanlık Sistemi ile Parlamenter Sistemin Tahlili ve Karşılaştırması*” başlıklı tablosu, benim

kitabımın 87 ilâ 89’uncu sayfalarında yer alan “Başkanlık Sisteminin Güçlü ve Zayıf Yanları” ve 96 ilâ 99’uncu sayfaları arasında yer alan “Parlâmenter Sistemin Güçlü ve Zayıf Yanları” başlıkları altında yaptığım açıklamaların şemalaştırılmış halidir. Ben söz konusu yedi sayfalık açıklamayı yapabilmek için tam 51 adet dipnotunda onlarca kaynağa atıf yapıyorum (Sayfa 87-89’da yer alan 100-129’uncu dipnotlara ve sayfa 96-99’da yer alan 168-188’nci dipnotlara bakılabilir). Ben başkanlık sisteminin ve parlâmenter hükûmet sisteminin karşılıklı güçlü ve zayıf yanlarını ortaya çıkarabilmek için onlarca kitap okudum, günlerce uğraştım ve yazdığım yedi sayfa boyunca, 51 adet dipnotu vererek, neredeyse her cümlenin kaynağını gösterdim. Ama birisi çıkıp benim oluşturduğum bu açıklamayı bir çırpıda ve üstelik bana atıf yapmaksızın alabilmektedir. Ortada bir emek sömürüsü var mı? Yok mu?

Son bir örnek:

ÖRNEK 7

Dikici, *Anayasa Hukuku, op. cit., s.31:*

Temel Farklılıklar	
1. Yürütme tek başlıdır. (Monist Yürütme)	1. Yürütme iki başlıdır. (Düalist Yürütme)
2. Yasamanın yürütmeyi görevden alması söz konusu değildir.	2. Yasama, güvensizlik oyu ile yürütmeyi görevden alabilir.
3. Yürütmenin yasamayı fesh etmek gibi hukuki bir silahı yoktur.	3. Yürütme, yasamayı feshedebilir.
4. Yürütme doğrudan doğruya halk kaynaklıdır.	4. Yürütme, yasama kaynaklıdır.
5. Yürütme, yasama faaliyetlerine iştirak edemez.	5. Yürütme, yasama faaliyetlerine iştirak edebilir.

Gözler, *Anayasa Hukukuna Giriş, op. cit., s.2012, s.96:*

TABLO 8.1: Başkanlık Sistemi-Parlâmenter Sistem Karşılaştırması

		FARKLILIKLAR	BAŞKANLIK SİSTEMİ	PARLÂMENTER SİSTEM
ÖZELLİKLER	ASLI	1. Yürütme Organının Yapısı	Tek-Başlı	İki-Başlı
		2. Yürütme Organının Kaynağı	Halk (Doğrudan Seçim)	Parlamento
		3. Yürütmenin Yasamaya Karşı Sorumluluğu	Yok	Var
	TALI	1. Yürütmenin Yasamayı Fesih Hakkı	Yok	Var
		2. Aynı Kişinin Yasama+Yürütmede Görev Alması	Mümkün Değil	Mümkün
		3. Yürütmenin Yasama Çalışmalarına Katılması	Mümkün Değil	Mümkün

Yukarıdaki iki kutu arasında atıf yapılmasını gerektiren bir benzerlik olup olmadığını okuyucunun takdirine bırakıyorum.